

BANCK, ERIK

En flygfärd genom Afrika.

Hälsingborg : Schmidts boktr.
1935

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök*: Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra*: Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

+

Per
Sv.
Kj.

En flygfärd
genom Afrika

Av

Erik Banck

2

Kungl. biblioteket

0 0000 000136156

4

Bank, E.

En flygfärd

genom

Afrika

av

(*Erik Bank*)

Hälsingborg 1935.
Schmidts Boktryckeri Aktiefölag
353234

GRIPSHOLM hade fört oss över haven —
Nere i Mombasas beta, hajfyllda hamn hade
vi lämnat den — Efter en natt på ett rasslande
tåg vaknade vi i Nairobi, Ostafrikas hjärta —
Några dagars uppehåll — Nu skulle färden gå
vidare genom molnen till Khartoum — Egyptens
forminnesöversållade nejder skulle vi genom-
fara med tåg och nilbåt — och genom det Heliga
Landet skulle vi söka oss ned till Haifa, hamn-
staden — där det vita festslottet skulle vänta oss
och bära oss vidare mot Norden och den spirande
Våren.

V

De

hin

av

oss

ma

en

är

jag

kli

för

öv

hå

ma

int

ha

so

mi

pe

I.

MED FLYG ÖVER EKVATORN.

Vi voro nio passagerare som tidigt en morgon i mars lämnade Nairobi med bil för att taga oss ut till flygfältet. Det var ännu helt mörkt med en gnistrande tropisk stjärnhimmel och Södra Korsets stjärnbild rätt i söder och en bit av Karlavagnen nere vid norra horisonten. Fast vi befunno oss ungefär rätt under ekvatorn var luften ganska sval och man var glad att ha sin ytterrock med sig. Kenya ligger på en höjdplatå omkring 5,300 fot över havet så klimatet där är ej alls så tropiskt som man föreställt sig. Snarare skulle jag vilja sammanlikna det vid Kaliforniens mera tempererade klimat, ehuru väl man om dagarna nog får iakttaga en viss försiktighet med huvudbonaderna då solen kl. 12 står rätt över en och genom de tunnare luftlagren kan bränna mycket hårt.

Vi fingo ett bekvämt fyramotorers plan plus Afrikas, vad man sade, duktigaste pilot till vår disposition men jag kan inte neka till, att då jag äntrade planet slog hjärtat en aning hastigare än vanligt även på en så pass van flygpassagerare som jag, ty framför oss låg en sträcka omkring 600 svenska mil över det svartaste Afrikas djunglar och ödemarker. Dimper man ned eller i bästa fall kan göra en lyckad nödlandning,

så är nog i alla fall möjligheten att taga sig fram fullkomligt obehäpnad, utan proviant eller vatten tämligen liten och det enda att göra är att hoppas på snar hjälp ovanifrån d. v. s. från ett annat flygplan, som möjligen skulle kunna finna denna knappnål i en halmstack, som man då utgör.

I allmänhet göra vi oss ej en föreställning om, vilka distanser det här gäller, men som exempel kan jag ju nämna att enbart British Sudan har större ytinnehåll än British Indien med sina 300 milj. innevånare.

Alltnog dörren till planet stänges och motorerna, som gått för sakta fart en stund för att leda till sig, fräsa på för fullt så sanden ryker och mjukt guppande tager planet fältet på några sekunder för att strax efter befinna sig i luften. Allt där nere på jorden blir mindre och mindre. Dagen har redan börjat och himlen i öster bådard genom sin skära rodnad solens ankomst. Negrerna försvinna som svarta prickar.

Över fälten se vi stora hjordar av zebror, gazeller och antiloper lugnt betande det torra, gula afrikanska gräset och en och annan giraff biter knopp på ackaziorna. Man tycker det hela går allt för fort, ty vi flyga ännu lågt, blott på en 6—700 fots höjd.

Från förarhytten kommer vår älskvärde pilot (damernas ideal av hur en karl skall se ut) och lämnar oss en papperslapp, som cirkulerar bland passagerarna. Vi skola nu klättra upp till 2,400 fot för att flyga över en krater. Det slår lock för öronen då vi hastigt stiga mot höjden. Framför oss se vi ett bergmassiv och om en stund flyga vi över en fullkomligt rund kittel, vars botten och sidor täckas av en yppig grönska, säkerligen full av myllrande liv som tyvärr ej kan ses från vår stånd- eller rättare sagt luftpunkt.

Men det går vidare och snart få vi en lapp till från föraren. Vi gå ned med stark fart, planet vaggar och hoppar, tar skutt över luftgropar, man har en obehaglig känsla i mellangärdet, tuggummit bearbetas frenetiskt mellan tänderna, vilket inte hindrar, att några av passagerarna måste ut på kabinettet för att offra åt gudarna, man blir åter lomhörd och försöker så gott sig göra låter att aklimatisera sig efter luftförändringen.

Det börjar bli varmt. Vi ha lämnat Kenyas högplatå och närma oss Ugandas slättland nere vid Victoriasjön.

Men innan dess skola vi först passera en liten sjö kallad "Flamingosjön". Ja mycket riktigt där borta ligger den och lyser som en stor rabatt ljusröda rosor. Kan det vara flamingos hela sjön? Ja, bokstavligen. I miljonvis kanta de sjöns stränder och grundare vatten, dessa ljusröda fåglar som leva av ett slags alger, som växa just där. Vi akta oss att flyga allt för lågt, för att ej komma i kollision med de uppskrämda fåglarna, ty då hade det väl blivit rotmos av både oss och en del av dem. Synen var oförgätlig och vi förlängde den genom att göra en lov runt rosenrabatten till stor förskräckelse för fåglarna. Sedan bar det ned mot en plats Kisumu vid stranden av Victoriasjön där första frukost skulle intagas. Bra flygfält, som låg och badade i soldiset vid den spegelblanka sjön. Negerhyddorna runt om oss vittnade om ett visst välstånd och den feta myllan gav näring åt yppiga banan- och fruktodlingar.

Bacon och ägg och ytterst aromiska bananer och plommon sköljdes ned med en kopp inhemskt odlat kaffe på Imperial Airways Hotell varefter det i bil bar ut igen till Aerodromen, där vår fågel Phönix, som bar namnet Galathea, tåligt väntade på oss.

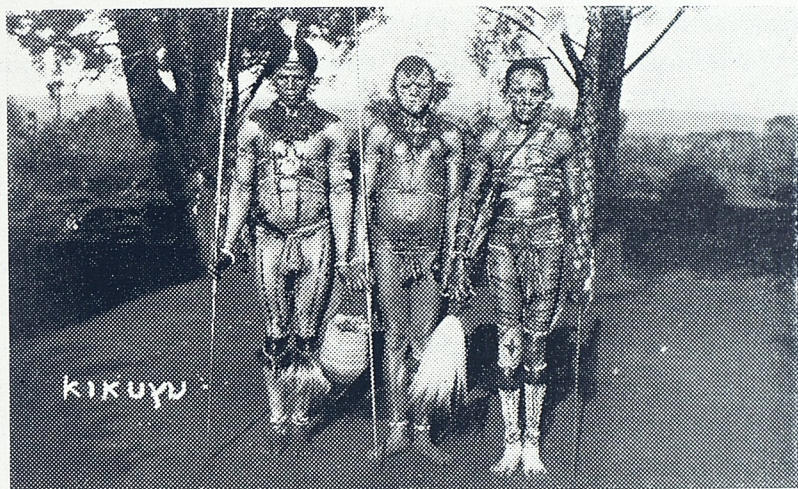
Samma behagliga lyftning upp i eterhavet, dock ej högre än en 7—800 fot över marken följde vi Victoriasjöns stränder och vattendrag. Här upprinna vita Nilens källor, som tedde sig ganska smala och igengrodda av växtligheten. Uppifrån ser det hela mycket tilltalande ut och var det nog även vid denna årstid i badande solsken, men malarian och sömnsjukan, rinderpesten, gräshopporna och termiterna ligga jämt på lur som farliga fiender till den vite man, som bosätter sig i dessa trakter. Infödingarne ha genom årtusenden blivit mera immuna och fästa sig inte vid dylika besvärligheter. Vi hade till förekommande av alla eventualiteter försett oss med rikliga doser kinin och flugviskor särskilt de senare voro i sanning välbetänkta, när man såg hur det krälade med flugor runt ögonen och mungiporna på negerungarna. Men det var också de enda försvarsvapen vi medbragte.

Nästa station blev Entebbe, huvudstaden i British Uganda vid Victoriasjön. Den verkade mycket betagande med utmärkta golfbanor, kapplöpnings- och pologrounds samt idylliska bungalows inbäddade i vackra trädgårdar och parker. Vi skulle äta lunch ute i ett tält på flygplatsen. Termometern stod på 40 gr. Celsius i skuggan och man fick bråttom komma under tak, vilket för min personliga del emellertid förhindrades av en ung danskfödd fru, som stegade fram och lade embargo på mig.

Hon hade gissat sig till, att jag skulle vara med då Grips-holm var i faggorna nere åt Mombassa-hållet och nog skulle jag om det fanns möjlighet sträcka på vingen och taga just detta flyg och eftersom vi voro gamla bekanta "fra den yndige kyst" — men hon numera var gift i Entebbe med en högre engelsk ämbetsman, — så måste jag ju nödvändigtvis se hen-

nes bungalow, varför hon mött på flygplatsen med sin bil för att haffa mig.

Sagt och gjort. Piloten lovade dra ut på lunchen i tältet och jag fick göra närmare bekantskap med Entebbe och ett trevligt hem delvis efter danskt mönster mitt i Afrika. Visiten kunde ju ej bli lång dessvärre och snart återbördades jag åt

Kenyas krigarstam.

mitt resällskap och det sista jag såg av denna plats var en ljusblått klädd dam som viftade ropande:

— Hils hjem, jag önskede jag kunde följa med.

Hitintills hade kursen varit västlig, nu blev den nordlig och piloten bad oss hålla utkik på djurlivet under oss. Ekvatorn går rätt igenom Entebbe och var gång man krossar en viss gata där så krossar man också ekvatorn, så för en globe-trotter är där möjlighet slå rekordet i detta avseende.

Nu börjar vegetationen avtaga och landet mera visa sig som

stepp med enstaka ackaziaträd och väldiga hjordar av vilt, i synnerhet gazeller, antiloper, gnus, strutsar och zebror. Det är omöjligt räkna dem men hjordar på tiotusental äro inte ovanliga.

Viltbeståndet skyddas åtminstone i de engelska kolonierna högst omsorgsfullt och jaktlicensen måste lösas av envar som önskar jaga och då får han av storvilt ej nedlägga mer än ett exemplar av var sort.

Vid tretiden på eftermiddagen döko vi ned på en plats som hette Juba där det skulle rastas tills nästa morgon. I luften var det ju relativt skönt och svalt men då vi stucko ut näsan på Jubafältet var det som komma in i en bakugn. Fyrtiofem grader i skuggan — hur mycket i solen lämnar jag därhän.

Jag skyndade in i ett, som jag trodde ledigt rum i ett av annexen till hotellet, (små runda lerhus med stråtak), kastade av mig de få kläder jag hade och sedan vad där var kvar av mig själv på sängen och domnade bort i värmen. Jag hade inte i hastigheten observerat en del grejor och jaktredskap i rummet förrän in träder en engelsk officer och yttrar:

"What the hell are you doing in my room".

Jag måtte i värmen och den Adamskostym jag bar väckt hans medlidande, ty han gav plötsligen till ett hjärtligt skratt och sade: never mind, plockade samman sina grunkor, lade dem på en safari bil och sade: Goodby, nu skall jag ut, "to kill lions".

Senare på eftermiddagen, då luften blivit mera sval, förhörde jag och en medpassagerare ett gammalt Fordskrälle för att köra ut och se på terrängen. Värden varningar att där varit lejon inne vid hotellet föregående natt bet ej på någon av oss. Utan skjutvapen begåvo vi oss i väg. Nu hade vi sett

en del från luften och ville även se det från marken. Vi hade inte kört långt förrän två stora argänta babianer hoppade över vägen ett tiotal meter framför bilen och skickade oss mindre gästvänliga blickar för att strax efter följas av tvenne baddare till vildsvin med försvarliga huggbetar. De gjorde Forden intet ont utan lunkade långsamt in i småkrattet. En stund därefter hördes ett misstänkt vrål från djurens konung från några hundra meter längre bort liggande klippor och niggerchauffören insinuerade "Simba", varför vi, obehäpnade som vi voro, slogo till reträtten och foro hem.

Där väntade en högst platsbetonad middag bestående av antiop-biff, forell, fiskad strax bredvid och en mer än lummig pilsner. Då piloten såg vår misräkning över den senare skyndade han ut och hämtade fram ur en sågspånsfylld låda, som han medhaft i flyget, några isbitar, som han stack till oss. Jag behöver väl ej säga att denna hans omtänksamhet vann allas våra hjärtan.

På dessa breddgrader blir det mörkt så fort solen gått ned och aftonen tillbringades under Söderns klara stjärnhimmel på bungalowens terrass avlyssnande alla ljud och läten därute från vildmarken runt om oss.

Pipen tändes mot myggen, en iskyld grogg gled i långsamma klunkar ner i en törstig strupe och reflektioner kommo över den vite mannens herradöme över allt på jorden t. o. m. inne i det svartaste Afrikas vildmarker.

Och därmed slutade den första flygdagen. Tidigt nästa morgon skulle färden gå vidare genom molnen mot Khartoum,

II.

ÖVER VILDMARKEN TILL KHARTOUM OCH VIDARE TILL WADI HALFA.

Vi hade landat i Juba efter en dags färd från Nairobi — Natten var förbi — Ute på flygfältet väntade redan piloten.

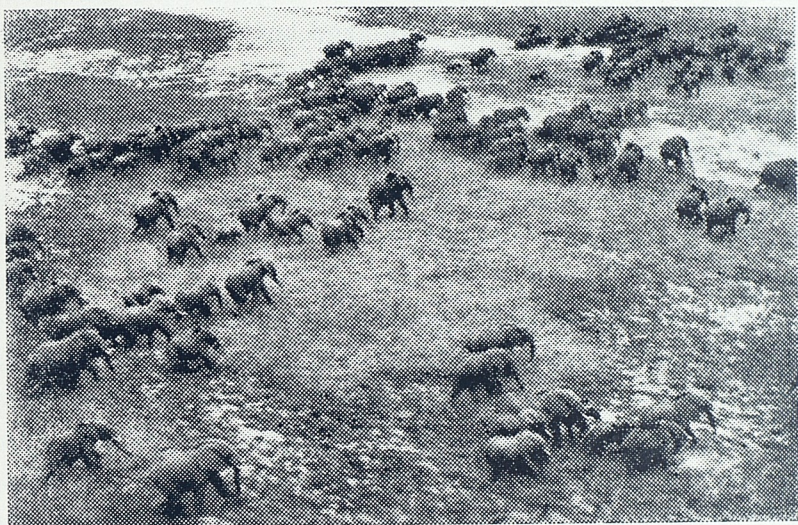
Nu skulle färden gå från Juba över Bor och Malakar till Khartoum, Gordons och Kitcheners stad. Det är en hel dags flygning om man börjar tidigt. Klockan fem tassade den svarte bojen in i mitt rum och ställde en osande acetylenlykta på några tusen normalljus på mitt nattduksbord. Den lampan vill jag lova väckte en. Att komma i kläderna går ju fort på dessa breddgrader. En kraglös skjorta, ett par korta khakibyxor, strumpor, skor och en tropikhatt är det hela — men det räcker. På terra firma kunde det gått för ännu mindre, om ej damer varit närvarande, men i luften på tio-å tolv tusen fots höjd var det lovligen svalt.

Efter att ha flugit en timmas tid, kom piloten och anhöll att få låna min starka Zeisskikare för att söka upptäcka en särskilt stor hjord vilda elefanter, som brukade hålla till i närheten av Bor. Vi hade sett spridda smågrupper av elefanter och giraffer men det här skulle vara något extra. Och

mycket riktigt, några minuter efteråt återlämnar han min kikare och ropar åt oss att passa på.

— Jag går rätt ned på dem och rundar hela hjorden om babord, fortsätter han.

Aldrig hade jag trott det fanns så många elefanter i en klunga. Hjorden uppskattades av jägare till tvåhundrafemtio

Elefanhjord vid Bor.

å trehundra, i alla åldrar. Gamla tuskens med väldiga betar stodo i utkanterna som vaktposter under det att de yngre och mammorna med sina babies höll sig i mitten.

Det blev en väldig uppståndelse bland jättarna när vi kommo ned på dem med dånet från motorerna och en vild flykt i alla riktningar. Trumpeterna högt till väders och med fladdrande öron gåvo de till känna sin stora missbelåtenhet

med vår påhälsning och jag närde ingen vidare önskan att i detta ögonblick stå på marken i deras väg.

Vi gjorde en skarp lov runt dem och planet fick en så stark lutning, att det nästan såg ut som vår ena vinge skulle fånga någon elefant på sin spets, men dess bättre var där nog några tiotal meter emellan. Tyvärr gick det hela alltför fort — men så är det ju med all jordisk fröjd, i synnerhet den som försiggår i luften.

Vi följde Vita Nilen och sågo bland annat en mindre nilbåt, som mödosamt arbetade sig upp för floden, vilken på sina ställen nästan är igengrodd av papyrus och andra vattenväxter. Ibland kunde man skymta en och annan flodhäst eller några krokodiler längs de gröna stränderna, men alltid hade kolosserna bråttom att söka till vattnet för att där dölja sina behag.

Flodvattnet verkade här ganska grumligt och namnet Vita Nilen kunde lika gärna döpas om till Leriga Nilen i motsats till dess blå namne, som först stöter till nere vid Khartoum och rinner upp i Abessiniens otillgängliga bergs- och öken-trakter. Dess vatten, som ju redan namnet tyder på, förefaller också vara renare.

I Malakal, där bensin intogs (var kan man numera på jorden ej finna denna vara), stod redan ett av Imperial Airways stora trafikplan för routen Capetown—London med bekväma fåtöljer för trettiofyra passagerare och full servering ombord och vid nattflygning möjlighet för bäddning till passagerarna. Med post, passagerare, bagage, betjäning och bensin samt fyra väldiga motorer, att allt detta kan bäras av luften den långa sträckan Capetown—London.

Detta plan startade strax efter vår ankomst lätt och ledigt

och var om en stund försvunnet i soldiset, varefter det blev vår tur för påfyllning av bensin. En del svartingar iklädda Imperial Airways prydliga uniform, hjärtligen avundade av sina mer eller mindre nakna bröder och systrar — hjälpte villigt till med bensin- och oljepåfyllningen.

Av lunchservering blev ingenting av för oss, då det stora flygets passagerare gjort rent hus. Vi fingo i stället instuvat till oss en del konserver, Irish Stew, kex och ölflaskor jämte glas och porslin — av vilket allt de ombordvarande damerna under flygningen tillredde en utmärkt lunch, som intogs tiotusen fot uppe i luften.

En del unga krigare hade samlats på fältet i full krigsutrustning för att beskåda oss och väl ännu mera själva bli beskådade och avlocka oss backschisch och cigaretter. Särskilt minns jag en vacker, välväxt negeryngling, rikligt insmord i får fett och rödlera, som gjorde sig gällande och väckte underliga känslor hos en av våra kvinnliga medpassagerare. Nämda dam var från Havanna — av kreolskt blod och mycket stor beundrarinna av allt manligt.

Negern ville hon fotografera både fram och bak och vi hade svårt få henne in i planet, då detta skulle starta. Hon lösgjorde ett av sina många halsband och hängde det om den unge krigarens hals och man tyckte sig nästan märka, hur han rodnade under sin svarta hud. I varje fall rullade han med ögonvitorna och smaskade med sina fylliga läppar till ett ömt och tacksamt farväl.

Intrycket på den sköna kreolskan tunnade emellertid alldeles ut när vi bara kommo upp i luften och hon tillsammans med piloten fick ägna sig åt både denne och matlagningen.

En annan dam bland passagerarna roade sig med att stänka

parfym i krullet på negrerna — vartill de ivrigt snusade och helst ville ha i sig invärtes direkt ur flaskan. I varje fall var det hela ägnat att något borteliminera den mindre behagliga utdunstning, som dessa naturbarn sprida omkring sig och vilken ej sammanfaller med våra luktnervers inställning.

Men nu hade vi ej tid att vänta längre. Den längsta sträckan på turen återstår och eftersom den går över ökenland utan vare sig vegetation eller annat synligt liv, där solvärmen återstudsar från oändliga sandfält och heta stenöknar och ligger som ett tjockt hett bälte över en uttorkad värld, så sattes höjdrekor för resan. Vi klättrade upp till tolv tusen fot och häruppe var luften sval och motståndet ringa. Farten skruvades upp och piloten bad ännu en gång få låna min kikare, som var bättre än hans egen. Med den hastighet vi nu sköt genom rymden, skulle vi hinna upp det stora planet innan det nådde Khartoum.

Det gällde att hålla god utkik. Här uppifrån tedde sig hela Afrika som ett schackbräde med gula och svarta fält. Det övervägande gula var sand, det svarta slambildningar från Nilen, vilka efter översvämningar eller regn kunna förvandlas till gröna fält. På de svartafälten såg man från vår höjd, som knappålshuvuden små runda tingestar, vilka representerade negerkraals, men vi voro för högt för att se något liv i eller omkring dem. Någon gång varnades en grön fläck, antagligen en oas eller palmdunge, som kunde finna nog fuktighet i marken för sitt existensbehov.

Vi flyta i ett eterhav, som skimrar i opal och rosa. Solen står som en väldig eldglob på himlen.

Lunchen smakade härligt och då man nere i djupet under oss ej kan urskilja detaljer och motorernas enformiga surr snarare

söver än håller oss vakna, så sänker sig över oss alla en dåsighet, som snart nog övergår till en behaglig middagslur, interfolierad med en och annan snarkning.

Och säg mig sen att inte människan förstår inrätta sig här på vårt runda klot.

Vi vakna ur vår blida sömn med en känsla av att vi ramla rätt ned i djupet.

Visst inte!

Vi gå bara ned för att hälsa på det stora planet, som vi nu hunnit upp och så för att inom en kvart landa lekande och lätt på Khartoums utmärkta flygfält.

Det var alltså här den galne mollahn under Gordons tid sökte göra slut på engelsmännen och senare lord Kitchener tog itu med hårdhandskarna för att göra den till Brittiska Sudans huvudstad.

Nilen flyter sakta och bred därigenom och lämnar en remsa på bägge sidor med yppig vegetation, i vilken engelsmännens regerings- och privatbyggnader söka skugga. Breda gator och moderna butiker ha här trollats fram, men i utkanterna tager sanden vid och växtligheten försvinner. Här ligga infödingarnas lerhus, här bo araberna och negrerna och vad de livnära sig på vete Gud allena. Getterna, åsnorna och kamelerna äro förnöjsamma djur, men av sand allena kunna de väl ej leva.

På sin pilgrimsvandring mot Mekka komma muhammedanerna härigenom och ha byggt lerhyddor för tjugofemtusen människor. Kåkarna överges efter ett kort uppehåll och tagas sedan i bruk av andra nykomlingar eller helt få förfalla. Och där inne har den vite mannen inget att beställa om. Där falla de rättrogna morgon och afton med pannan mot den heta sanden i riktning mot Mekka och frammumla sina böner till

den ende Allah och Mohammed, hans envordne profet. I sanning en rörande och bergfast tro av dessa nutidens korsfarare, som ej sky någon uppoffring eller något lidande, blott de kunna en gång i sitt fattiga liv uppnå målet Mekka.

I Khartoum fingo vi stanna över hela påföljande dag. Kairoexpressen går bara två gånger i veckan men timmarna gingo fort, mest med shopping i basarerna, där man kunde tillhandla sig särdeles vackra alster av infödingarnas konstflit. Detta vare dock icke enbart sagt om denna plats utan om varje plats vi besökte under Orientresan. Säljarne förföljde oss som flugor och flugviskorna fingo även tjänstgöra mot alltför närgångna säljare.

Höll man då tappert stånd mot dem, så började priserna av sig själva att dala och när de småningom nått en punkt, som efter europeiska priser kunde vara rimlig, så bjöd man hälften och fick som regel även varan under betydande, att det var rena ruinen för säljaren och det var endast på grund av köparens vackra ansikte, som affären kunde avslutas. Sedan fann man vanligtvis att samma vara i en annan avlägsen gata kunde köpas ännu betydligt billigare.

Det blev till en verklig sport bland de goda gripsholmarne, vem som kunde köpa billigast och bliva minst lurad. Båten var då också vid sin hemkomst lastad som ett verkligt julskepp.

Sevärdheterna äro annars ej så överväldigande i denna nya stad och dessutom blåste plötsligt upp en sandstorm från öknen, som gjorde att vi skyndsamt sökte lä i våra hotellrum. Luften var het och full av sand. Solen blev mörkröd och palmernas kronor böjde sig djupt. Man andades och tuggade sand men inte en droppe regn kunde skölja ned eländet. Dynerna därute i öknen flyttade lite på sig och begravde ett

och annat och sedan försvann ovädret lika plötsligt som det kommit.

En liten biltur ut i öknen gav oss sedan en känsla av svalka, men det var endast synvilla. Överallt syntes lugnt, stilla vatten med en och annan holme. Där låg Khartoum som en grön ö och simmade i vatten. Landet hägrade och vattnet var varm luft, som låg som en dis över de förbrända sandfälten.

Ett önskemål blott, ett Fata Morgana, mot vilket mången trött ökenvandrare ställt sina sista sviktande steg för att sedan falla ned och dö av törst.

När därför kvällen kom och nattexpressen rullade fram och presenterade ett sätt verkligen förnäma första klass sovvagnar, som skulle föra oss genom öknen till Wadi Halfa nedanför de övre Nilkatarakten, så var där ingen, som hade något häremot, inte ens vår sköna kreolska, som dessförinnan tagit hand om vår utmärkta pilot och på tumanhand innan han flög söderut avätit en säkerligen lukullisk middag.

Vi andra, som ej fått vara med, tröstade oss i tågets utmärkta restaurationsvagn och rullade i väg mot vidare öden.

*

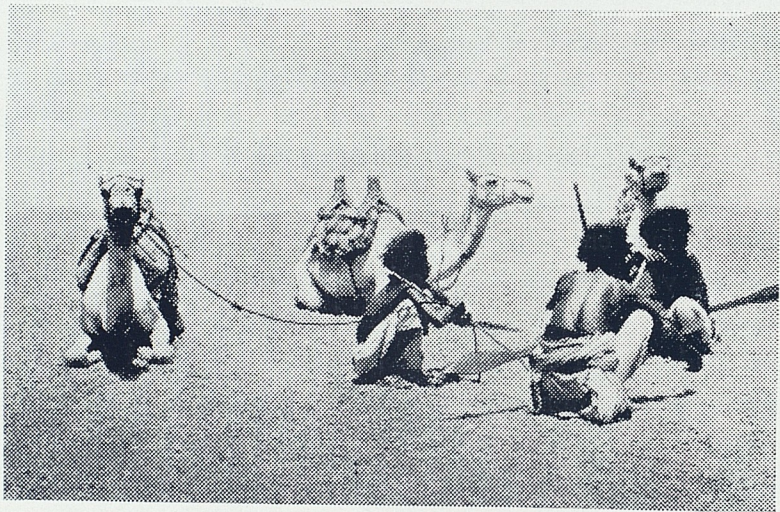
Tåget rullar mjukt och behaglig ut i natten. Det har nog sina randiga skäl med mjukheten. Hela banan är byggd på den lösna sand. Ofta förekomma sättningar, eller att den blir igensnöad av drivsand, så farten hålles tämligen modererad för att vara expresståg. Ja, så är ökensträckan Khartoum—Wadi Halfa.

Sovkupéerna äro på nivå med de bästa europeiska. Till min glädje såg jag att hela kupéns inre var klätt med polerat behagligt brunt material, som var en vila för ögat, nämligen

masonit. Jag hoppas av svensk tillverkning. Inget knarande i fogarna, behagligt avrundade hörn och särdeles ljudisolerande mot grannens snarkningar.

Något för våra järnvägsauktoriteter att taga fasta på. Hållbarheten övergår ju dessutom vida de kända träslagens och isoleringen mot temperaturförändringar är den bästa.

När jag om morgonen efter en härlig sömn låter den soldämpade glasrutan glida ned (när den är uppe verkar det

Middagsrast i öken.

som man var med om en solförmörkelse) strömmar solljuset bländande in i kupén och därute visar sig ännu öken i sin morgonprakt. Vitgula sandfält överallt med här och där några av solen skärt färgade klippor. Vore det ej så välsignat torrt alltsammans kunde man vänta sig se djurens konung slinka hem till sin bergsklyfta, sömning och mätt efter nattens jaktorgier, men här är ingenting att jaga, ty de älskliga gazellerna

och de som lejonmat ännu bättre zebbrorna finna ej själva föda här.

Det råder en obruten tystnad, ej ens en fågel hälsar här solens ankomst. Blott någon gång ser man ett vitblekt skelett från någon kamel, tydande på att en karavan dragit fram här och ett av dessa öknens skepp fått duka under för öknens vedermödor.

På mycket långa avstånd från varandra fara vi förbi en banvaktstuga med telegrafstation och några lerhyddor, en förbränd palm, några negerungar, en stålcistern, som uppbevarar det vatten, som vattentåget ditför. Se där vad dessa människor få nöja sig med. Och ändå syntes negerungarna lika glada som vilka som helst andra barn i vår överciviliserade värld. Då tåget rasslar förbi dem är den stora händelsen i deras liv och dessemellan blott öknens tysta majestät och allt uppslukande värme.

Tåget dråsade i väg i värmen och passagerarna intogo sin lunch i den relativt svala restaurationsvagnen, där de elektriska viftarna gingo för fullt och sammaledes betjäningen i sina vita fotsida dräkter. Här sparas ej på den mänskliga arbetskraften, och vad som tryter i intelligens och språkförståelse, uppväges av glad villighet och ett brett smil från den svarte tjänaren.

Hän mot eftermiddagen närmade vi oss Wadi Halfa, gränstationen mellan Brittiska Sudan och Egypten, där de vanliga tull- och passformaliteterna skulle genomgås. Staden ligger inbäddad i grönskan vid Nilen med ett utmärkt hotell, som utgör vinteruppehållsort för en del engelsmän och andra länders turister, som här söka sol och hälsa i det torra, mot alla förkylnings- och lungsjukdomar särdeles lämpade klimatet.

När vi närmade oss utkanterna se vi plötsligen en ung engelska komma i full karriär på en vit arabhingst med vajande svans och man. Farten var snabb som endast dessa öknens hästar kunna prestera i den mjuka sanden. Rytтарinnan satt som en amazon och höll farten med tåget. Det blev vinkningar från alla passagerarna och en och annan slängkyss från några, som besvarades av den käcka rytтарinnan, och jag behöver väl knappt säga att var och en tog den särskilt åt sig. Vilket emellertid var fel.

En ståtlig engelsk officer medföljde tåget från Khartoum för att besöka sin unga maka i Wadi Halfa och hon ville visa honom att hon kunde rida i kapp med tåget. Vi inträffade också samtidigt på stationen, och när de unga tu samtidigt föllo i varandras armar så blev det allmän handklappning och bravorop åt den raska rytтарinnan.

Nu skulle färden gå på Nilbåt i tvenne dygn ner till Assuan, där den stora Nildammen ligger just ovanför första katarakten, en tur, som vi alla emotsågo med en viss förväntan, som ej heller blev sviken.

III.

GENOM EGYPTII LAND.

Längs Nilens slingrande fåra gick färden vidare genom Egyptens kulturminnesöversållade nejder.

Trafiken på Nilen från Wadi Halfa till Assuan sker med stora moderna hjulbåtar i tre våningars höjd, flatbottnade och grundgående, med det stora skrovelhjulet helt akterut. De göra tämligen god fart, åtminstone nedför floden. På ena sidan släpa de på en något mindre passagerarebåt, avsedd för svartingarna, och på den andra sidan en större läktare med last. Detta bidrar just ej till farten men säges i stället öka styrförmågan i de strömdrag och virvlar, som finnas i floden.

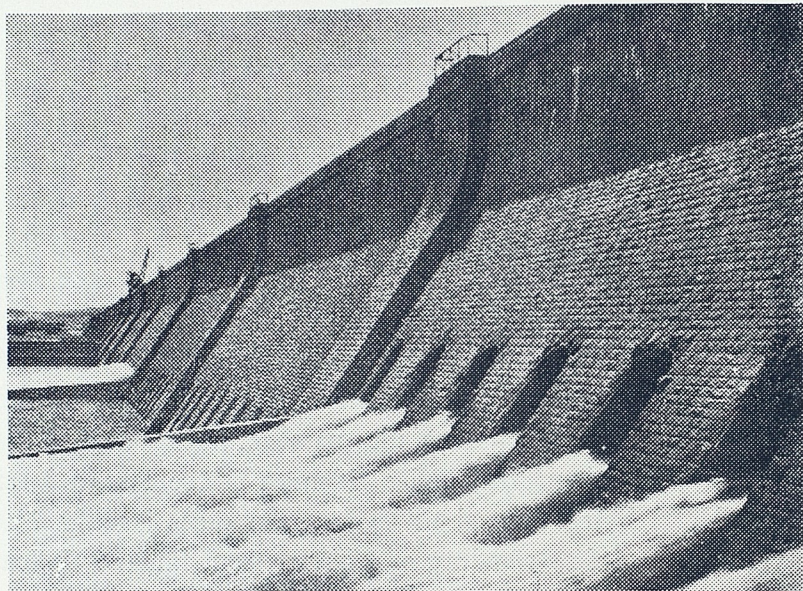
Sandbankarna lära flytta på sig esomoftast, så någon utprickning av farvattnet finnes ej, men skepparna och styrmännen ha en sådan vana att på vattnets krusningar och färg avläsa djupt och grunt vatten, att vi inte en enda gång blevo hängande på någon sandbank — om natten använde de projektörer för detta ändamål.

På de inföddas båt vid sidan av oss fingo vi bevittna hur livet ter sig för dem.

Där var trångt om saligheten på båtens tvenne järndäck, och inte blev det bättre under måltiderna. Då gjorde varje

grupp av bekanta upp en sakta koleld på däck och grytorna kommo fram i en fart. Hejsan vad där stektes och koktes.

Doften av lök och tomat, bonböror och annat gott, kittlade oss andra i näsan och sedan vidtog den obligatoriska mockan, ackompanjerad med snatter och sång, tills natten

Assuandammen, 1950 meter lång.

sänkte sitt dok över sällskapet och varje individ sökte roffa åt sig en ledig plats på däck.

Med turbanen till huvudkudde och en gammal trasig filt mot nattkylan blev sömnen sedan ljuv, åtminstone att döma efter vissa dova nasalljud, som trängde ut över flodens mörka vatten.

Vi första klass passagerare hade var sin utmärkta hytt på översta däck, och från de bekväma däckstolarna gled pano-

ramat förbi en av bägge flodstränderna, och enda mödan bestod egentligen i att man skulle bekväma sig rikta kikaren åt babord eller styrbord. Det blev ett verkligt Nilbetonat panorama.

Nilen är vid denna årstid på högt vattenstånd ovanför Assuan och otroliga vattenmassor lagras i alla dess vinklar och vrår. Nere vid Assuan är terrängen mera bergig så hela sjöar bildas, som hålla på vattnet, som ej kan komma fram, tack vare Assuandammen.

Genom slussarna i Assuandammen släppes så vattnet långsamt på, visserligen åtskilliga miljoner kubikmeter om dygnet, för att under den varma sommaren bevattna hela det nedre Egypten och ge upphov till rika skördar. När så vattnet fallit ovanför dammarna läggas Nilens stränder här torra och i det feta Nilslammet växer här på otroligt kort tid rikliga skördar av sockerrör, bomull etc.

Innan Assuandammen tillkom översvämmades hela Egypten ungefär samtidigt, de väldiga vattenmassorna revo ofta med sig stora odlade arealer — det blev för mycket blöta på en gång. När vattnet sedan började sina fanns inget i reserv för att hålla liv i vegetationen under den torra årstiden.

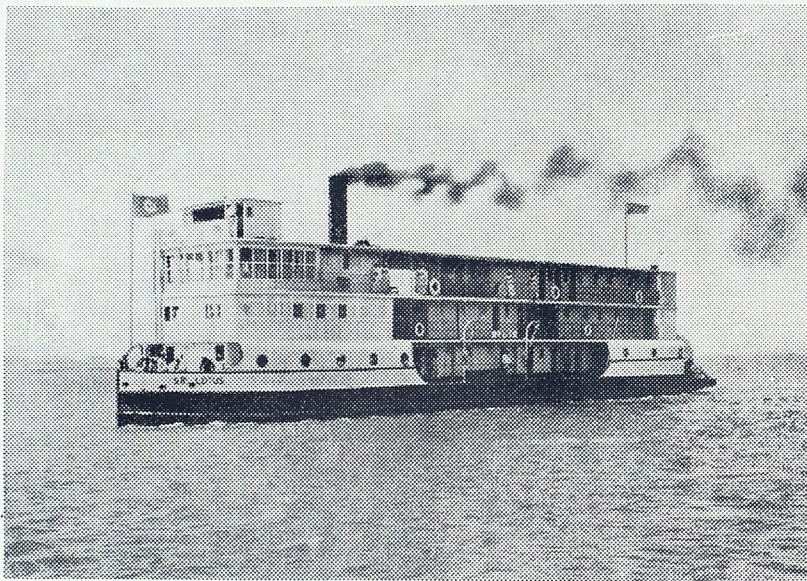
I sanning ett av människornas storverk denna Assuandamm och av långt större betydelse för Egypten än något av de mäktiga tempel, pyramider och praktbyggnader, som de gamla faraonerna läto uppföra till sin egen ära.

Men jag går visst händelserna i förväg.

Vi lämna Wadi Halfa på kvällen. Det blev fort mörkt och som gammal sjöman måste jag beundra hur kaptenen utan fyrar eller ljusbojar av något slag — ej ens i land kunde man se den uslaste talgdank lysa — likväl tog sitt fartyg med på-

häng ner för den mörka floden. Jag antar att riskerna för en grundstötning dock ej äro större än att båten blir hängande i mudden eller sanden, tills det lyckats den backa ut igen.

I varje fall tillgingo strandhuggen på så sätt, att båten kördes upp med fören ett stycke på stranden och förtöjdes i

Vårt flytande Nilpalats.

en palm, en anspråkslös landgång förde passagerarna på terra firma, bestående av mjuk sand, som sedan lika mjukt och ledigt fyllde ens skor.

Vi skulle nästa morgon i soluppgången besöka klipptemplen vid Abu Simbel.

Morgonrodnaden hängde som ett rosigt skir över den nubiska öknen. Rätt framför båten, några hundra meter från sandstranden resa sig några klippor och i dessa äro inhuggna

till ett djup av 185 fot tvenne tempel — något av det mest storslagna den egyptiska konsten har att framvisa. Ramses II uppförde dessa tempel till minne av någon seger och har låtit föreviga sig själv i fyra jättestatyer, tjugo meter höga, som bevaka ingången. Den ena statyen har delvis lösgjort sig från klippan och störtat ned. Där ligga de nu som några väldiga block, minnande om alltings förgänglighet.

Hur många hundratusentals slavar, som fått sätta livet till innan verket var fullbordat, berätta ej de många hieroglyfer, som kläda templens innerväggar, men vi moderna människor måste böja oss för den tidens arkitekter. De förstodo sin sak både med hänsyn till väldiga mått och väl avvägda proportioner för att kunna trolla fram något dylikt ur berget.

Det hela har legat begravet genom sekler under ökensanden och kostat otrolig möda och pengar att gräva ut i senare tid, och där pågå ännu grävningar i närheten, då man har anledning tro mera skall komma i dagen.

Överhuvud är detta förhållandet nästan överallt i Egypten både nere vid stora sphinxen och pyramiderna som i Kungadalen där mäktiga restaurerings- och rekonstruktionsarbeten pågå i det underbara Karnak vid Luxor etc.

Egypten vakar dock mycket strängt över sina skatter och endast sakkunskapen får numera taga vid.

Vi lämna Abu Simbel och kunde länge följa i kikaren hur Ramses II ler sitt gåtfulla leende mot solen och Nilen för att till slut även han bli till intet i soldiset.

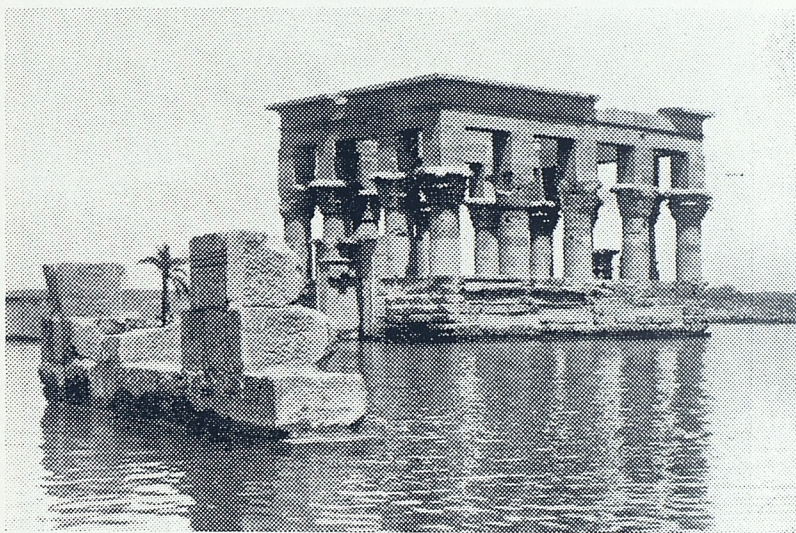
Vi gjorde ett strandhugg till för att bese ett annat mindre tempel, men funno på det hela taget vistelsen ombord så tilltalande att vi föredrogo låta allt passera revy och per kamera och kikare anamma härligheten.

Tidsanfrätta Ramsesstatyer vaktade de sista kulturresterna.

Det är som man försatts tusentals år tillbaka i tiden.

Där glida de tungt lastade feluckerna fram för sina spetsiga latinsegel, så som de byggdes helt på faraonernas tid. Här ser man inga rykande skorstenar eller nedsotade industrisamhäl-
hällen. Här går oxen ännu och drager det gnisslande vatten-
hjulet, som det gjorts i tusentals år.

Philea-templet.

Palmerna stå på sina ställen långt ute i Nilvattnet så ibland endast kronan synes gå klar.

Där ligger det underbart vackra Philea-templet mitt i Nilen. Endast frisen och det översta partiet av lotuspelare peka upp ur vattnet, resten döljer Nilen numera girigt för turisten.

En sak fäste jag mig emellertid särskilt vid, att på hela denna sträcka av Nilen såg man nästan intet djurliv. Flodhästarna och krokodilerna ha helt försvunnit, om de någon-

Människan är liten i Karnak-templets pelargångar.

sin varit så långt ner mot civilisationen. Till och med fågel-
livet var fattigt här.

Ångbåtar och Assuandammen lukta för mycket människa och djuren föredraga alla de nästan otillgängliga och igengrodda förgreningarna av Nilen nere i södra Sudan, där få vita män störa deras mångtusenåriga levnadsvanor. Där ha de ännu sitt paradiset. När skall detta också tagas ifrån dem av den framträngande civilisationen? Och ändå var krokodilen ett heligt djur under de gamla egyptiernas tid, åt vilken offrades levande barn från tempeltrapporna vid Philea.

Numera, sade skepparen mig, kan man saklöst bada var-
somhelst i Nilen nedanför Khartoum och skulle där ännu finnas någon krokodil kvarglömd, så är han så gammal att han inte längre kan tugga. Jag tog honom dock ej på orden, kanske mest för det mindre rena vattnets skull utan föredrog min morgondusch i båtens badrum med tankat vattenledningsvat-
ten. Infödingarna däremot lapade friskt undan av Nilens aqua vitæ utan att det minsta må illa därav. Så man kan nästan fråga sig — vad nyttar civilisationen till —.

På tredje dygnets morgon stängdes Nilens och vår vidare framfart av den stora Assuandammen.

Båten lade till vid en ordentlig kaj med järnvägsspår och män-
niskor och gepäck lämpades i land. En hord av kringvandrande butiker sökte pracka på oss sina grannlåter och sedan vi mycket tack vare flugviskorna lyckats frigöra oss från köpenskapens mästare mötte den allenarådande Cook upp med bilar för att köra oss först till några av de gamla Egyptiernas stenbrott.

Där låg ännu kvar ett stycke grå granit lösgjort ur klippan från tre sidor. Dess vikt uppgavs till 1,200 tons, längden till trettio meter och bredden till två meter på bägge sidor.

Tänk en sådan obelisk där kunde blivit av den stenen om de fått fullfölja sitt arbete.

Arbetsmetoden den gången var primitiv men effektiv. Tusen-

En obelisk är huggen ur klippan i stenbrotten vid Assuan.

tals hål höggos in i klippan av lika många slavar. Hålen fylldes med torra fiber, varpå sedan slogs vatten så de svälde och de sa' krack i klipporna. Och ändå kan man knappast förstå de oerhörda granitmassor som släpats härifrån ner till templen och jättebyggnaderna i Karnak och Luxor.

Vad människor fått sträva och lida genom århundraden för att åstadkomma allt detta och hur synes oss ej vår västerländska kulturs största praktbyggnader som rena leksaker mot Egyptens pyramider eller tempel i Karnak.

Härifrån bar det i väg ner till Assuan-dammen. Den är visserligen också klädd med mindre granitsten, men stommen som skall stå emot det oerhörda vattentrycket är betonggjutningar. Man åker den nära två kilometer långa sträckan på dammen i rallor, dragna av en neger. Mitt på dammen har man en enastående utsikt över katarakten nedanför där vattenet forsar och dånar som ett Niagara. Dammen tycktes vibrera av de oerhörda vattenmassor, som släppas ut genom slussarne och vilka äro reglerbara, beroende på tillgång och efterfrågan.

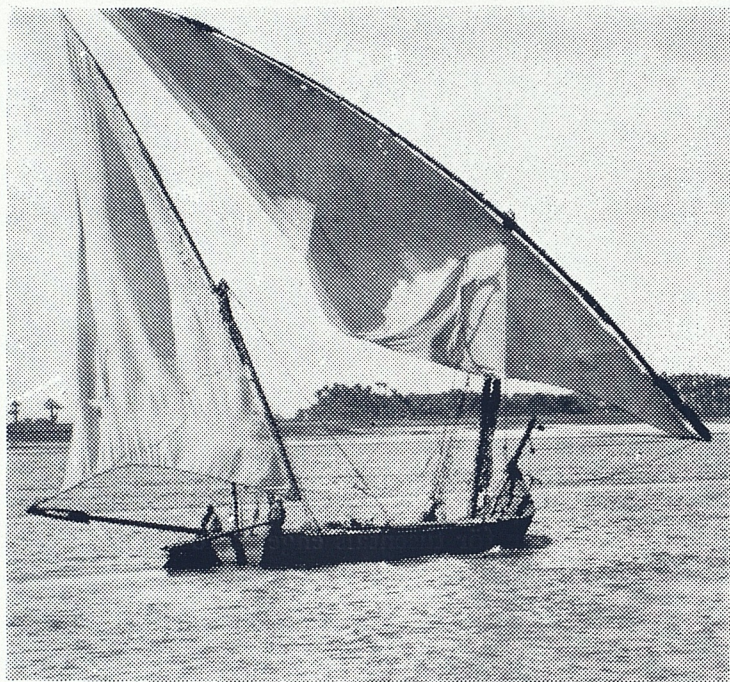
Och så portionerar denna hela Egyptens stora vattenkran ut det livselexir, förutan vilket inget liv trives, men med vilket landet säkerligen går ännu en stor framtid till mötes.

Nedanför dammen och Katarakten ligger staden Assuan, ett mål om vintrarne för tusentals engelska och andra turister. Säsongen var på upphällningen då vi voro där och det stora och charmanta Katarakthotellet kunde därför lätt hysa oss. Under december och januari finnes ej en plats att uppbringa, om den ej är förutbeställd i månader och det är knappast att undra på. Då är klimatet här fullkomligt idealiskt. Ljumma sommarvindar blåsa och från en alltid molnfri himmel lyser solen utan att bränna alltför hårt. Från Albions dimmor och Nordens vintrar fly de människor som det är förunnat att här återvinna solhälsa och solglädje.

Från hotellets terrasser, övervuxna med blommande Bogenvillia, har man en praktfull utsikt över Nilen och ön mitt emot. Dess svarta och genom årtusenden blank- och rundpolerade

granitklippor likna väldiga jätteelefanter, som bada och förlusta sig i vattnet.

Vi taga en egyptisk segelbåt, som på en timmas tid tager oss runt ön. Dessa små läckra, vita båtar med latinsegel

Nilens felucker gleda som spökskapelser förbi oss.

klara sig förvånansvärt väl i strömvirvarne bland de svarta klipporna. Jag skulle ha kunnat seglat här i veckor utan att tröttnas.

Vi stiga i land på ön och taga i skärskådande den stora Nil-mätaren, som i årtusenden före Kristus mätt Nilens vattenstånd och ännu den dag i dag är fungerar.

Dessvärre blev där ej tid till att stanna längre på denna

ljuva plats, ty redan nästa dag togo vi järnvägen ner till Luxor för att bese templen där och i Karnak samt kungagravarna på andra sidan Nilen.

Härom har ju skrivits volymer och jag vill ej trötta läsaren med min obetydliga syn på dessa underverk från en svunnen civilisation, häpnadsväckande och mäktig, som kanske ingen varken förr eller senare.

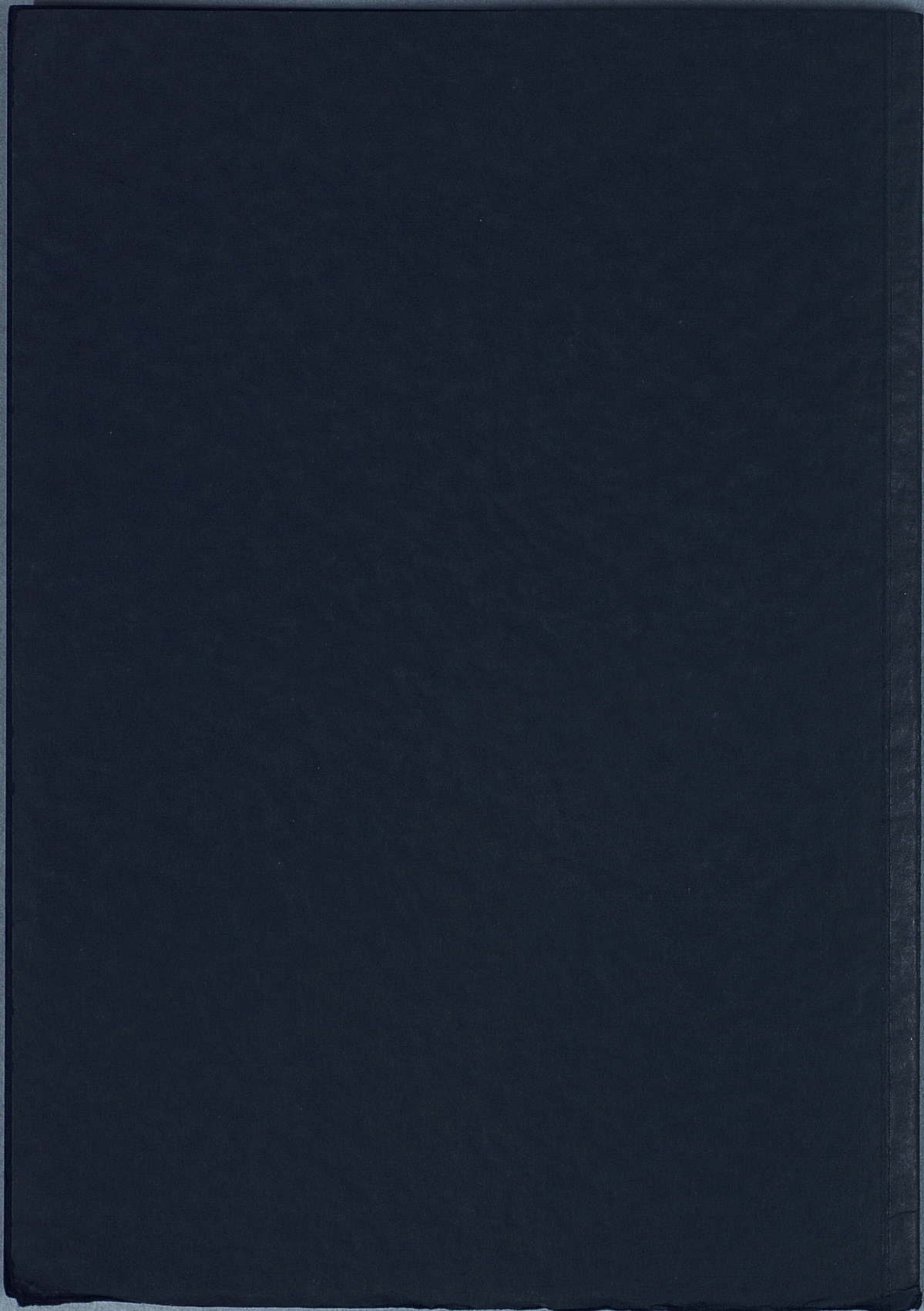
Res dit själv och övertyga Eder.

Med nattexpressen taga vi upp till Cairo från Luxor, sedan knappt ett dygns resa över Suezkanalen till Palestina och Jerusalem, där vi möta alla Gripsholmarne och i ett par dagar per bil göra landet osäkert för att via hamnstaden Haifa borda vårt kära gamla hotell, där det vitt och upplyst som ett palats ligger ute på redde för att taga emot sina landsmän plus ett hundratal nya gäster och i kapp med våren föra oss mot nordligare breddgrader.

www.books2ebooks.eu